

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Samenwerken aan de natuur in het IJsselmeergebied

Rust, ruimte en een rijke natuur. En een aantrekkelijk gebied met een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving. Dat zijn in het kort de kenmerken van het IJsselmeergebied. Om dit zo te houden, hebben Rijkswaterstaat en acht andere overheden het Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied opgesteld.

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden. Voor zes van die gebieden in het IJsselmeergebied – het Eemmeer/Gooimeer-Zuidoever, IJsselmeer, Ketelmeer/Vossemeer, Markermeer/IJmeer, Veluwerandmeren en Zwarte Meer – is nu een overkoepelend beheerplan opgesteld: het ‘Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied’. Doel is om de huidige natuur in het gebied in stand te houden en zo nodig te versterken. ‘Soms zijn hiervoor maatregelen nodig’, legt projectleider Ruud Cuperus uit. ‘Maar dat kan niet zonder rekening te houden met de mensen die er wonen, werken en recreëren.’

Intensief samenwerkingsproject

Het beheerplan is dan ook het resultaat van een intensief samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat – namens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat – en acht andere overheden: de provincies Utrecht, Gelderland, Overijssel, Flevoland, Fryslân en Noord-Holland, en de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Defensie. Rijkswaterstaat vervulde hierbij de coördinerende rol van voortouwnemer. ‘Het heeft lang geduurd voor het beheerplan er was’, vertelt omgevingsmanager Sascha Oskam. ‘Dat is ook niet zo raar. Het kost nu eenmaal tijd om met acht partijen consensus te bereiken. Zo kwamen we erachter dat ook provincies onderling soms verschillende visies en beleid hebben. De een zegt bijvoorbeeld dat drones niet over afgesloten gebieden mogen vliegen, terwijl een ander dit onder voorwaarden toestaat. Dat vraagt nogal wat afstemming.’ Iets wat niet altijd zonder slag of stoot ging. ‘We hebben de nodige discussies gevoerd’, aldus Cuperus. ‘Maar zijn er wel altijd samen uitgekomen. We zijn dan ook heel blij dat het beheerplan sinds juli 2019 eindelijk onherroepelijk is.’

Twee sporen

Het beheerplan voor het IJsselmeergebied bevat twee sporen. Ten eerste gaat het om vergunningverlening. ‘Het beheerplan bevat

een hele opsomming met allerlei activiteiten die je in het gebied mag ontplooiën zonder dat je een vergunning hoeft aan te vragen’, legt Cuperus uit. ‘Voor andere activiteiten hebben we voorwaarden opgenomen. Zo is kitesurfen in het winterhalfjaar op een aantal locaties niet toegestaan, om de rust van vogels niet te verstoren.’ Ten tweede bevat het beheerplan een set maatregelen om de huidige natuur in stand te houden en – indien nodig – te verbeteren. Te denken valt aan de ‘Gedragscode voor Recreatie’. ‘Deze gedragscode bevat afspraken over hoe mensen zich in het IJsselmeergebied moeten gedragen en wat we daarbij van hen verwachten’, aldus Oskam. Cuperus vult aan: ‘Een andere maatregel is bijvoorbeeld het herstel van 150 hectare rietlanden in het zuidelijk deel van het Zwarte Meer, waarmee we samen met terreinbeheerder Natuurmomenten een geschikte leefomgeving creëren voor onder meer de Grote Karekiet en de Roerdomp. En er zijn nog een stuk of vijftig van dit soort maatregelen in het beheerplan opgenomen.’

Ecologische waterkwaliteit

Uiteraard wordt in het beheerplan ook rekening gehouden met andere maatregelen op het gebied van ecologische waterkwaliteit, natuurbescherming en natuurherstel. Oskam: ‘Alle maatregelen samen dragen uiteindelijk bij aan het behalen van de Natura 2000-doelen.’ Cuperus vult aan: ‘Het herstel van de rietlanden in het Zwarte Meer is hier een mooi voorbeeld van. Dit is namelijk een maatregel waarbij we zowel de waterkwaliteit onder water als de natuurwaarden boven water verbeteren.’ Een ander voorbeeld is het project Oostvaardersoevers. Hierbij krijgt het Markermeer door de aanleg van natte verbindingen naar de Oostvaardersplassen en de Lepelaarsplassen er in één klap een groot voedselrijk ondiep watergebied bij. ‘Hierdoor kunnen vissen zich beter voortplanten en groeien ze beter op’, vertelt Oskam. ‘Gevolg is dat ook het voedselaanbod voor beschermde vogelsoorten toeneemt.’ Cuperus sluit af: ‘Zo slaan we twee vliegen in één klap. En zo hoort het ook.’

Coepel ecologische waterkwaliteit

Gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland in de vorige eeuw veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolderingen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor zijn trekroutes van vissen geblokkeerd en missen veel planten en dieren een geschikt leefgebied. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij heeft gezorgd voor verstoring van het natuurlijke systeem. Rijkswaterstaat werkt, samen met andere natuur- en waterbeheerders, aan het beschermen en herstellen van een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving.